

Cənubi Qafqazi sülh və əmin-amanlıqla daha da yaxınlaşdırın Vaşinqton görüşü tarixi əhəmiyyətli bir hadisəyə çevrildi. 1992-ci ildə erməni lobbisinin təşabbiüsü ilə ABŞ Kongresi tərəfindən Azadlıqla dəstək haqqında akta əlavə edilən və Azərbaycana ABŞ-in birbaşa yardımını qadağan edən "907-ci düzəliş" ləğv edildi, beləliklə, 33 ildir davam edən haqsızlığa son qoyuldu, ədalət zəfər çaldı.

Tarixin ironiyası onda idi ki, Azərbaycan torpaqlarının Ermənistən tərəfindən işgalinin davam etdiyi bir dövrde ABŞ Kongresi rəsmi Bakının güya "blokada" tətbiq edilməsini bəhanə kimi göstərərək ölkəmizə ABŞ-dan dövlət yardımının göstərilməsinə qadağa qoynan qanun qəbul etdi, necə deyərlər, yanan da biz olduq, yaman

daha böyük haqsızlıqdan xəbər verirdi.

Ötən illər ərzində bəzi sağlam qüvvələrin təkidi ilə ona müəyyən güzəştlər olub. 11 sentyabr hadisələrindən sonra Azərbaycanın beynəlxalq terrorizmle mübarizədə dəstəyini təmin etmək məqsədilə ABŞ Kongresi 2001-ci ilin oktyabr ayında prezidentə düzə-

"907-ci DÜZƏLİŞ"İN DAYANDIRILMASI HƏQİQƏTİN TƏNTƏNƏSİDİR

da... bu 33 il ərzində ABŞ prezidentləri "907-ci düzəliş"in icrasını müvəqqəti dayandırırsa da, Bayden-Blinken adminstrasiyası bu ədalətsiz qərarı yenidən qüvvəyə mindirərək, ölkəmizə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə etməyə çalışdı.

Öslində "907-ci düzəliş" mahiyyətibarı ilə haqsız qadağa xarakteri daşıyırdı, bununla da Azərbaycan iqtisadi və siyasi sabitliyi asanlaşdırmaq üçün ABŞ hökumətindən birbaşa yardım almayan yeganə postsovət dövlətinə çevrilmişdi. Bu qərarın qəbuluna qarşı sağlam düşüncəli insanların cəhdini heç bir nəticə vermədi, erməni lobbisinin Kongresə təsir gücünü, xüsusilə də onlara havadarlıq edənlərin səyi haqsızlığa rəvac verdi.

Düzəliş ilk defə 1992-ci güya Azərbaycan tərəfindən Dağlıq Qarabağın "işgali" və Ermənistana qarşı blokadasını dayandırmaq məqsədilə senator Con Makken tərəfindən irəli sürülmüş, ancaq daha sonra naməlum səbəblərə görə geri qaytarılmışdır. Lakin bu erməni lobbisinin üzvlərini və onların konqresdəki himayədarlarını razı salmamış, üzdəniraq sənəd yenidə senator Con Kerrinin və erməni lobbi təşkilatlarının dəstəyi ilə konqressmen Veyn Ovens tərəfindən konqresdə irəli sürmüştür. Haqsız, heç bir hüquqi və siyasi mahiyyət ifadə etməyən təklif yenidə etirazla qarşılanmışdır. Senator Riçard Luqarın düzəlişin qəbul edilməsinə qarşı fakt və dəlillərlə irəli sürüldüyü etiraz heç bir nəticə verməmiş və heç bir hüquqi təməli olmayan, saxta siyasi mülahizələrlə "bəzədilmiş" "Erməni Müdafiə Aktı" adlanan qanun layihəsi Konqres tərəfindən qəbul edilmişdir.

Beləliklə, üzdəniraq haqsızlıq "zəfər çalmış" və bu əlavə ilə ölkəmiz ABŞ hökumətinin keçmiş sovet respublikalarına göstərdiyi yardımından məhrum edilən yeganə olke olmuşdur. Bu qərarın siyasi mahiyyəti

lişin hüquqi qüvvəsini bir illiyinə dayandırmaq səlahiyyəti verib, 2002-ci ilin yanvar ayında isə bu qərar təsdiqlənib. Sonuncu dəfə 2022-ci ildə bu düzəliş növbəti il üçün dondurulub.

Ötən illər ərzində demək olar ki, bütün beynəlxalq miqyaslı tədbirlərdə dövlətimizin başçısı qətiyyətlə vurğulayıb ki, "biz istəyirik ərazimizdə keçən dəhlizlər yükdaşımalarda daha fəal iştirak etsin. Bu, pul gətirir, iş yeri yaradır, siyasi təsir yaradır".

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bu qətiyyəti təkcə ölkəmiz üçün deyil, bir sıra ölkələrin milli təhlükəsizliyi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. ABŞ Senatının Beynəlxalq Münasibətlər Komitəsinin üzvü, senator Stiv Deyns vurğulayır ki, "bu dəhliz vasitəsilə Mərkəzi Asiyanın beş ölkəsi Rusiya və Çin əvəzinə Avropa və Qərbdə doğru daha çox istiqamət götürməyə imkanlar açır. Bu, təkcə Birləşmiş Ştatlar üçün deyil, Qərb üçün də bəzi

mühüm dividendlər qazandırı biləcək başqa bir "İbrahim Razılaşmaları"na bənzəyir. Təbii ki, Rusiya və İran bundan məmənun deyil".

Tarixi həqiqət zəfər çaldı, Prezident İlham Əliyev ilə amerikalı həmkarı Donald Tramp arasında qurulmuş uğurlu əməkdaşlıq öz nəticəsini verdi. Avqustun 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Tramp və Ermənistən Respublikasının Baş naziri Nikol Paşinyan Birgə Bəyənnamə imzaladılar. Bu sənəd 33 il əvvəl Azərbaycanın məruz qaldığı ədalətsizliyə son qoydu.

Zəngəzur dəhlizi ("Tramp yolu") nəqliyyat bağlantısı layihəsi sülhü bərqrar etməklə iqtisadi xarakter daşıyr, ticarət, tranzit və enerji daşıyıcılarının nəqlində Cənubi Qafqazın mövqeyini möhkəmləndirəcəkdir. Ticarət marşrutu Ermənistən ərazisindən keçə də, bu, həmin dövlətin su-

verenlik və ərazi bütövlüyünə heç bir xələl gətirməyəcək.

İmzalanma mərasimindən sonra Azərbaycan Prezidenti qürur və iftخار hissi ilə, uzun süren siyasi cəhdlərin uğurlu nəticəsinin memarı ABŞ Prezidenti Donald Trampa müraciətən dedi: "Sizə təşəkkür edirəm ki, illər önce Azərbaycana tətbiq edilən "907-ci düzəliş" bu gün ləğv olundu. Bu gün həqiqətən Azərbaycan xalqının yaddaşında həkk olunacaq. Bu Azərbaycan üçün böyük nailiyyətdir". Prezident İlham Əliyevin Birgə Bəyənnamədə 8 avqustun tarixi bir gün olması barədə fikirləri aydın səmada şimşek kimi çaxdı, sevinənlər üçün bayram atəşfəşanlığı yaratdı, qarşıduranların gözünü kor olacaq qədər qamaşdırıldı: "Biz Cənubi Qafqazda sülhü bərqərər etdik. Bu proses nəticəsində Azərbaycan və Ermənistən sülh və barış üçün cəsur və məsuliyyətli olacaqlar və razılışma Qafqazda əbədi sülh ilə nəticələnəcəkdir".

Vaşinqton görüşü və orada qəbul edilən sənədin tarixi əhəmiyyəti böyük beynəlxalq əks-səda doğurdu. 33 ildir durğun suya bənzəyən "siyaset dəryası" qəfil atılan daşın təlatümünə məruz qaldı, əks-səda tezliklə dünyaya yayıldı.

Birgə Bəyənnamə çox mühüm tarixi sənəd kimi dərhal İsviçrə, Gürcüstan, Avstriya, Almaniya, Büyük Britaniya, Serbiya, İtalya, Misir və digər sülhsevər, tərəqqipərvər ölkələrin media orqanlarında geniş işıqlandırıldı, əldə olunmuş razılışmaya geniş yer ayrıldı. Səudiyyə Ərəbistanı və İordaniya krallığının xarici işlər nazirlikləri ABŞ-in vasitəciliyi ilə Ermənistən və Azərbaycan Respublikası arasında əldə edilmiş sülh razılışmasını alqışladılar.

ABŞ Prezidenti Donald Trampın və Prezident İlham Əliyevin söylədiyi fiqirlərdən sitatlar tərəqqipərvər dünyaya mətbuatının manşetini bəzədi.

Vaqif TANRIVERDİYEV,
"Respublika".